

**Az igealak köré szerveződő metaforák szerkezeti sajátosságai**

Az előadás abból a kutatásból mutat be egy specifikus szeletet, amely a metaforikus kifejezések korpuszbeli azonosítása köré szerveződött (előzményként l. Deignan 2008, Stefanowitsch 2006, Babarczy–Simon 2012). Az ELTE MetaID kutatócsoport a magyar nyelvre adaptálta Gerard Steen és munkatársainak MIPVU módszerét (l. Steen et al. 2011), amely egy szótár alapú jelentés-egyértelműsítő eljárás az indirekt jelentésként értelmezett metafora annotálásához. A kutatócsoport az eredeti módszert a magyar nyelv sajátosságaihoz igazította, így kiegészítette azt a potenciálisan metaforikus kifejezések szerkezetét feltérképező annotációs címkékkel: elsősorban az igealak és argumentumai, másodsorban az inflexiós elem és a szótó, továbbá a birtokos szerkezetek tekintetében. A kialakított módszerrel megjelöljük egy szövegben a metaforikus kifejezéseket és e kifejezések jellemző szerkezeit, illetve a szerkezet típusok megoszlását is feltérképezzük.

Az előadás egy több mint 900 szövegszóból álló próbakorpusz kézi, illetve online annotálásának eredményeiről számol be. Bemutatja röviden a módszert, majd részletezi a feltárt szerkezetek jellegét és arányát. Ezt követően az igei metaforákat helyezi a középpontba, a következő szempontok mentén: (1) milyen argumentumokra terjed ki a metaforizálódó igei jelentés, (2) a korpuszbeli nominálisok mennyire jellemző argumentumai az adott igenek, (3) van-e összefüggés az igealak kollokálódási mintázatai és a vizsgált korpuszban megfigyelhető metaforizálódása között.

A kutatás a kutatói korpusz mellett az MNSz2 adataira és a Mazsola korpuszlekerdező felületről nyerhető adatokra is támaszkodik. A vizsgálat alapvető tézise, hogy az igealakok metaforikus használatba vétele visszatérő mintázatokat mutat, ezek a mintázatok pedig hatékonyan feltárhatók az annotálás során. A metaforikus kifejezések azonosítása kiindulópontja lehet a további korpuszalapú és korpuszvezérelt kutatásoknak.

**Kulcsszavak:** metaforaazonosítás, korpuszpépítés, annotálás, indirekt jelentés, igei konstrukció

**Irodalom**

- Babarczy Anna – Simon Eszter 2012. A fogalmi metaforák és a szövegstatistika szerepe a metaforák felismerésében. In Prószéky Gábor – Váradi Tamás (szerk.): *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXIV. Nyelveltechnológiai kutatások*. Akadémiai. Budapest. 243–264.
- Deignan, Alice 2008. Corpus linguistic data and conceptual metaphor theory. In Zanotto, Maria Sophia – Cameron, Lynne – Cavalcanti, Marilda C. (eds.): *Confronting metaphor in use. An applied linguistic approach*. John Benjamins. Amsterdam–Philadelphia. 149–162.
- Steen, Gerard J. – Dorst, Aletta G. – Herrmann, Berenike J. – Kaal, Anna A. – Krennmayr, Tina – Pasma, Trijntje 2011. *A Method for Linguistic Metaphor Identification. From MIP to MIPVU*. John Benjamins. Amsterdam–Philadelphia.
- Stefanowitsch, Anatol 2006. Corpus-based approaches to metaphor and metonymy. In Stefanowitsch, Anatol – Gries, Stefan Th. (eds.): *Corpus-Based Approaches to Metaphor and Metonymy*. Mouton de Gruyter. Berlin – New York. 1–16.